

Activiteitenplan

initiatief Uitvoeringsagenda Faro

Dit model voor een activiteitenplan hoort bij de Subsidieregeling Uitvoeringsagenda Faro. Uw activiteitenplan met bijhorende begroting dienen ter beoordeling van uw initiatief. Hiertoe plaatst u enerzijds uw activiteitenplan op <https://faro.cultureelerfgoed.nl> (het Faro platform). Deelnemers van het platform kunnen op deze manier een reactie geven op uw initiatief. Anderzijds legt u zowel het(zelfde) activiteitenplan als ook de begroting voor door dit toe te sturen aan faro@cultureelerfgoed.nl. Op het Faro platform vindt u meer informatie over de procedure en criteria.

Onderstaande gegevens worden ingevuld door de organisatie/persoon die uiteindelijk ook de formele subsidieaanvraag zal indienen en tevens de subsidie op diens rekening ontvangt.

Naam organisatie: Studio Locus

Contactpersoon:

E-mailadres:

Telefoonnummer:

Naam initiatief:

Gemeenschapsplekken als Erfgoed van de Toekomst.

“Tussen Traditie en Transformatie: een landelijke verkenning van sociale ontmoetingsplekken als cultureel ankerpunt”

Totale kosten: 105,740.00 eur. ex. btw

Gevraagde subsidiebijdrage: 82,527.45 - 104,534.77eur. ex. btw

Bedrag cofinanciering door derden: 22,007.32 eur. ex. btw

Bedrag eigen bijdrage: 5,501.83eur. + een verlaagd uurtarief en inzet.

Inzet vrijwilligers in uren: ca.312 uren totaal.

Activiteitenplan

1. Met welke vorm(en) van cultureel erfgoed heeft uw initiatief van doen?

(u kunt meerdere vakjes aankruisen)

- ~~Integrale benadering van cultureel erfgoed~~
- Archeologie
- ~~Gebouwd en aangelegd (groen) erfgoed~~
- Cultuurlandschap
- Roerend erfgoed
- Mobiel erfgoed
- ~~Immaterieel erfgoed~~
- ~~Oral History~~
- Archieven
- Digital born erfgoed
- Andere vorm, te weten Klik of tik om tekst in te voeren.

2. Geef een korte omschrijving (maximaal 400 woorden) van het initiatief, waarin u beknopt de aanleiding, de hoofdactiviteit en het doel formuleert.

In onze praktijk zien we dat gemeenschapsplekken of plekken van ontmoeting vaak onder druk staan. Ze verdwijnen door herontwikkeling, veranderen van functie of worden niet erkend als plek van (maatschappelijke) waarde of levend erfgoed, terwijl ze voor bewoners juist plekken van grote betekenis zijn. Het zijn de plaatsen waar herinneringen samenkomen, waar rituelen plaatsvinden, waar sociale netwerken ontstaan en waar bewoners veerkracht tonen in tijden van verandering.

Het initiatief “Tussen Traditie en Transformatie: Gemeenschapsplekken als Erfgoed van de Toekomst” verkent de waarde en functie van buurthuizen, wijkcentra en andere sociale ontmoetingsplekken als dynamisch cultureel erfgoed. Deze plekken zijn ankerpunten voor herinnering, ontmoeting en toekomstgerichte verbeelding voor de gemeenschap en de omgeving.

We werken concreet met twee locaties, waarin we samen met bewoners, beleidsmakers en erfgoedorganisaties onderzoeken hoe deze plekken betekenis geven aan identiteit, collectief geheugen en ruimtelijke toekomst. Dit doen we via locatieonderzoek, oral history en verschillende ateliers. Het doel is de erkenning en versterking van gemeenschapsplekken als levend erfgoed en hun waarde voor actuele maatschappelijke en ruimtelijke transitie. Hiervoor ontwikkelen we een praktijkgerichte toolkit voor erfgoedparticipatie bij gedeelde plekken in de buurt. We kiezen plekken die zich op verschillende momenten in een ruimtelijke transitie bevinden:

1. Een plek op zoek naar een vaste locatie of in transformatie.
 - a. Den Haag: voormalige schoolgebouw en gemeenschapsruimte aan Helena van Doeverenplantsoen wordt bioscoop (locatie bevestigd, contact: ██████████ | [Aanbestedingsadviseur tenderwise.nl](#))
2. Een plek op een permanente locatie die door de gemeenschap zelf wordt beheerd of gedragen. *Mogelijke optie:*
 - a. Amsterdam: 110 jaar oud, Ons Genoegen in de Jordaan (contact: ██████████ | BPSW)
 - b. Tenderwise hebben een andere locatie in Den Haag die ze willen voorstellen.

De definitieve keuze van de locaties wordt gemaakt in afstemming met en onder advies van ██████████ (LSA).

In de geest van het Faro-verdrag staat niet het object centraal, maar de betekenis die mensen geven aan erfgoed. Gemeenschapsplekken zijn daar bij uitstek dragers van: zij verbinden persoonlijke en gedeelde geschiedenissen aan vraagstukken als gentrificatie, vergrijzing, klimaatadaptatie en sociaal isolement. Tegelijkertijd staan deze plekken onder druk door sloop, functiewijziging, privatisering of een gebrek aan erkenning als cultureel erfgoed. Juist omdat

zij meebewegen met hun omgeving, zijn zij zowel kwetsbaar als waardevol. Met dit initiatief willen we zichtbaar maken hoe gemeenschapsplekken functioneren als dynamisch erfgoed:

1. als drager van betekenissen in veranderende leefomgevingen;
2. als plek van veerkracht en sociale cohesie in tijden van fysieke en demografische transitie;
3. en als verbinder tussen formele ruimtelijke processen (zoals herontwikkeling en gemeentelijk vastgoedbeleid) en informele culturele praktijken.

Zo bouwen we voort op het gedachtegoed van Faro en maken we de maatschappelijke en toekomstgerichte betekenis van gemeenschapsplekken concreet en overdraagbaar – zowel lokaal als nationaal.

3. Omschrijf wat het beoogde eindresultaat is.

- Ontwikkeling van een landelijk toepasbare toolkit voor sociaal erfgoedonderzoek naar gemeenschapsplekken onder druk of in transitie.
- Publicatie en open-source handreiking, gedeeld tijdens een bijeenkomst of workshop.
- Zichtbaarheid en waardering van buurthuizen en andere plekken als cultureel erfgoed.
- Beleidsontwikkeling rondom sociaal erfgoed (Faro, Omgevingswet, gemeentelijk beleid).
- Versterking van sociale veerkracht en gemeenschapsregie bij de plekken die we onderzoeken.

4. Neem hieronder puntsgewijs op welke deelactiviteiten of processtappen worden uitgevoerd. Ga daarbij uit van maximaal 8 activiteiten/processtappen. Omschrijf per activiteit/processtap:

- de aard, omvang, duur en wijze van uitvoering van de activiteit;
- de doelstelling, resultaten of producten.

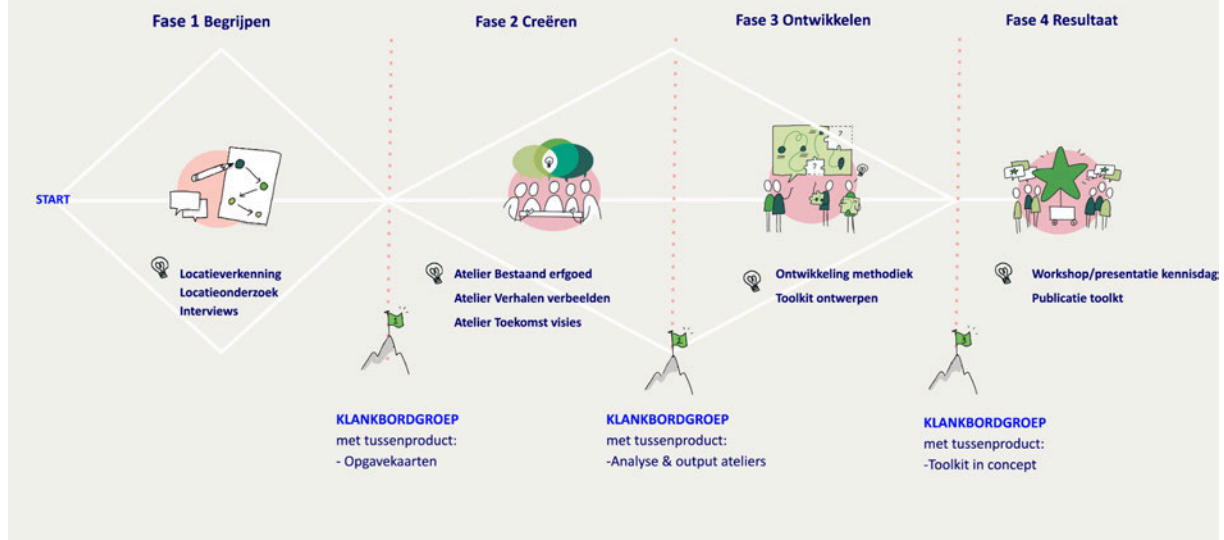
Indien gewenst kunt u dit ook als aparte bijlage bijvoegen.

We werken met een ontwerpende aanpak in vier fasen: *Begrijpen – Creëren – Ontwikkelen – Resultaat*. Deze aanpak past goed bij het thema omdat gemeenschapsplekken voortdurend in beweging zijn en er geen vaste antwoorden bestaan. Een ontwerpende aanpak:

- Maakt ruimte voor meervoudige perspectieven: bewoners, beleidsmakers en erfgoedprofessionals brengen elk hun eigen betekenis en ervaring in.
- Verbindt onderzoek en praktijk: we analyseren niet alleen, maar toetsen ideeën direct in participatieve ateliers.
- Geeft zicht op nieuwe mogelijkheden: door scenario's en verbeeldingen te maken ontstaan alternatieven die in beleid en gemeenschap toepasbaar zijn.
- Levert concrete producten op: elke fase eindigt met een tastbaar resultaat (opgavekaarten, toekomstscenario's, toolkit, publicatie).

Met deze aanpak combineren we onderzoek, co-creatie en kennisdeling. Zo bouwen we stap voor stap aan een methodiek die zowel lokaal als landelijk bruikbaar is.

Ontwerpende aanpak

BEGRIJPEN

Fase 1 – Context & opgave analyse

In deze fase verdiepen we ons in de context en de opgave. Per locatie, maar ook in de brede verkenning van gemeenschapsplekken als levend erfgoed. Wat is de maatschappelijke en ruimtelijke context van een bepaalde plek? Waar zit de spanning of frictie tussen waardering als erfgoed en het huidige of toekomstige gebruik? Wie zijn de betrokkenen?

- **Activiteiten:**
 - Locatieverkenning
 - Locatieonderzoek
 - Interviews
- **Doelstelling:** Inzicht krijgen in de positie van de plekken binnen de omgeving en transitie's.
- **Resultaat:** Opgavekaart algemeen en per locatie als vertrekpunt voor verdere activiteiten.

Mijlpaalmoment met klankbordgroep

Tussen elke fase plannen we een mijlpaal moment met een klankbordgroep van experts van bijvoorbeeld: *LSA, Canon Sociaal Werk, Stadsontwikkelaars met als focus maatschappelijk vastgoed,, maatschappelijk vastgoed beleidsmakers van de steden waarin we werken, Vertegenwoordiger van de locaties, TU Delft (maatschappelijke transitie's, participatieve ruimtelijke planning), Sociologie, Urban studies of Erfgoedstudies.*

We bespreken de voortgang aan de hand van dilemma's en hypothesen, en de concrete producten die we opleveren.

In deze mijlpaal bespreken we het volgende:

- De bevindingen en opgavekaart algemeen (al voor de toolkit);
- Opgavekaart per locatie ingevuld.
- Vooruitblikken in de volgende fase.

Planning: januari - april 2026

CREËREN

FASE 2 : Ateliers en verbeelden

In deze fase werken we met bewoners, beleidsmakers en erfgoedorganisaties in participatieve ateliers. We koppelen de analyses aan verhalen, beelden en toekomstscenario's. Zo ontstaan zowel gedeelde inzichten over de waarde van de plek, als richtinggevend perspectieven voor de toekomst.

- **Activiteiten:**
 - Atelier Bestaand erfgoed: Waarderen en betekenis geven vanuit verschillende stemmen.
 - Atelier Verhalen verbeelden: Welke verhalen, rituelen en praktijken dragen bij aan collectieve identiteit?
 - Atelier Toekomstvisies: Hoe kan de plek functioneren als toekomstbestendige ontmoetingsruimte? En hoe kan deze plek drager zijn naar de toekomst?
 - Vastleggen en documenteren van resultaten.
- **Doelstelling:** Verhalen en waarden tastbaar maken, toekomstscenario's en handelingsperspectief ontwikkelen en inzichten genereren die input geven voor de methodiek. Komen tot een waarderingskader van gemeenschapsplekken als levend erfgoed.
- **Resultaat:** Analyse en output van de ateliers (documentatie, verbeeldingen, toekomstkaarten).

Mijlpaalmoment met klankbordgroep: Bespreken van de analyse en output van de ateliers en advisering van de vertaling naar de methodiek.

Planning: Mei - november 2026 (excl. 4 weken zomer)

ONTWIKKELEN

FASE 3 : Methodiek en toolkit

Op basis van de analyses en ateliers werken we aan een overdraagbare methode. De toolkit bevat definities, stappenplannen en praktijkvoorbeelden waarmee gemeenschappen, gemeenten en erfgoedorganisaties zelf aan de slag kunnen.

- **Activiteiten:**
 - Ontwikkeling methodiek (structuur, inhoud, voorbeelden).
 - Ontwerpen toolkit (open-source, digitaal en fysiek).
 - Verwerken van input uit de klankbordgroep en experts.
- **Doelstelling:** Een bruikbare en toegankelijke toolkit ontwikkelen die de methodiek overdraagbaar maakt voor een breed erfgoed- en maatschappelijk veld.
- **Resultaat:** Toolkit in conceptversie, klaar voor toetsing en aanscherping.

Mijlpaalmoment met klankbordgroep: Bespreken van de concept-toolkit: hoe bruikbaar is de methode, welke aanscherpingen zijn nodig?

Planning: December 2026 - Juni 2027

RESULTAAT

FASE 4: Presentatie en borging

In de laatste fase staat kennisdeling en borging centraal. De resultaten worden breed gedeeld en gepresenteerd in een landelijke context. Zo maken we de betekenis van gemeenschapsplekken als dynamisch erfgoed zichtbaar en overdraagbaar.

- **Activiteiten:**
 - Afronden en publiceren van de toolkit (open source, fysiek en digitaal).
 - Workshop/presentatie tijdens een landelijke kennisdag.
 - Publicatie en verspreiding via Faro-platform, sociale media en partners.
 - (Optioneel/onder cofinanciering): tentoonstelling en lokale presentaties met de gemeenschappen.
- **Doelstelling:** Zorgen dat de resultaten breed toegankelijk zijn en gemeenschappen, erfgoedprofessionals en beleidsmakers met de toolkit aan de slag kunnen.

- **Resultaat:**
 - Definitieve toolkit
 - Publicatie (print en digitaal)
 - Workshop of presentatie sessie op kennisdag
 - Eventueel tentoonstelling en lokale presentatie

Mijlpaalmoment met klankbordgroep:

Reflectie op de definitieve toolkit en publicatie: hoe kunnen de inzichten duurzaam worden ingebed in het erfgoed-ruimtelijk en sociaal domein?

Planning: Juli 2027 - december 2027

5. Planning: geef aan hoe de deelactiviteiten/processtappen in de tijd worden uitgevoerd.
Indien gewenst kunt u dit ook als aparte bijlage bijvoegen.

(voorstel planning - in overleg met locaties)

1. BEGRIJPEN	4 maanden	Januari 2026 - April 2026
2. CREËREN	6 maanden	Mei 2026 - (excl. aug) November 2026
3. ONTWIKKELEN	6 maanden	December 2026 - Juni 2027
3. RESULTAAT	6 maanden	Juli 2027 - December 2027

In de Uitvoeringsagenda Faro – deel I is door het erfgoedveld opgetekend wat de betekenis is van het Verdrag van Faro voor de Nederlandse erfgoedzorg en hoe het daar invulling aan wil geven. Om in aanmerking te komen voor een financiële bijdrage moet uw initiatief bijdragen aan de implementatie van het Verdrag van Faro in het functioneren van de Nederlandse erfgoedzorg. De mate waarin uw initiatief hieraan voldoet wordt meegenomen in de beoordeling. Daarover gaan de volgende vijf vragen.

6. Aan welke Faro-kernwaarde(n) zoals opgenomen in de Faro Uitvoeringsagenda – deel I voldoet het initiatief?

- Participatie in de volle breedte
- ~~Open houding voor andere erfgoedopvattingen~~
- ~~Erfgoed midden in de samenleving~~

7. Omschrijf op welke wijze het initiatief voldoet aan de geselecteerde Faro-kernwaarde(n).

Open houding voor andere erfgoedopvattingen

Het project richt zich niet op het klassieke objectgerichte erfgoed, maar op sociale en gemeenschapsplekken als levend en veranderlijk erfgoed. Daarmee wordt bewust ruimte gemaakt voor erfgoedopvattingen die vaak buiten de traditionele erfgoedzorg vallen, zoals verhalen, rituelen, praktijken en vormen van zelfbeheer. Ook verschillen in perspectief – bijvoorbeeld tussen bewoners en gemeente – worden nadrukkelijk onderzocht en gewaardeerd.

Erfgoed midden in de samenleving

Gemeenschapsplekken worden in dit project erkend als plekken die diep verweven zijn met actuele maatschappelijke vraagstukken: sociale ongelijkheid, migratie, vergrijzing, klimaatadaptatie en gentrificatie. Het project laat zien hoe erfgoed hier niet los van staat, maar juist drager kan zijn van veerkracht, sociale cohesie en toekomstgerichte verbeelding. Door de koppeling van erfgoedonderzoek aan ruimtelijke en sociale transitie wordt erfgoed letterlijk in het hart van de samenleving geplaatst.

8. Aan welke thema's en de daarbij door het erfgoedveld geformuleerde doelen (inzet) in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I draagt uw initiatief substantieel bij? Er zijn in principe meerdere thema's mogelijk. Raadpleeg voor de beantwoording van deze vraag de uitwerking van de thema's in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I.

- Erfgoed als hulpbron en partner in het sociale domein
- Democratische vernieuwing
- Dynamische leefomgeving
- Waarderen van erfgoed
- Meerstemmigheid
- Oral History
- Digitaal erfgoed
- Archieven
- Archeologie
- Caribisch Nederland
- Internationaal
- Erfgoedbewustzijn en educatie
- Ondersteuning erfgoedparticipatie
- Opleidingen
- Werkwijzen en wijzen
- Financiering erfgoedinitiatieven

Geef (indien meerdere thema's aangekruist) aan wat naar uw mening het hoofdthema van uw initiatief is. Bij de beoordeling wordt vooral naar dit thema gekeken.

Hoofdthema: Erfgoed als hulpbron en partner in het sociaal domein

9. Omschrijf voor het hoofdthema (en - indien relevant - maximaal 2 andere thema's) hoe uw initiatief aansluit bij de in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I omschreven doelen en vraagstukken. Raadpleeg voor de beantwoording van deze vraag de uitwerking van de thema's in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I.

Hoofdthema: Erfgoed als hulpbron in het sociaal domein

De Uitvoeringsagenda stelt dat erfgoed een hulpbron kan zijn voor welzijn, inclusie en sociale cohesie. Wij zien dagelijks dat gemeenschapsplekken deze rol al vervullen: het zijn plekken waar eenzaamheid wordt doorbroken, waar generaties elkaar ontmoeten en waar nieuwe bewoners aansluiting vinden in de wijk.

Met dit initiatief willen we die sociale waarde expliciet zichtbaar maken en verbinden aan erfgoedzorg. Door de verhalen, rituelen en praktijken die in deze plekken leven te erkennen als erfgoed, laten we zien dat erfgoed bijdraagt aan maatschappelijke veerkracht. Zo positioneren we gemeenschapsplekken als cultureel erfgoed dat niet alleen het verleden bewaart, maar juist van waarde is bij actuele sociale vraagstukken.

Dynamische leefomgeving

De Uitvoeringsagenda benoemt dat erfgoed zich moet verbinden met grote transities (zoals woningbouw, klimaatadaptatie, energietransitie en leefomgeving). Ons initiatief maakt zichtbaar hoe gemeenschapsplekken functioneren als dynamisch erfgoed in veranderende leefomgevingen: als plekken van ontmoeting, geheugen en verbeelding. Met dit initiatief willen wij laten zien dat zulke plekken méér zijn dan stenen of functies: ze zijn dragers van betekenis in een dynamische leefomgeving. Door opgavekaarten, participatieve ateliers en toekomstscenario's verbinden we de waarde die mensen zelf geven aan hun plek met actuele transities zoals gentrificatie, vergrijzing en herbestemming van maatschappelijk vastgoed. Zo werken we aan erkenning van gemeenschapsplekken als levend erfgoed én aan nieuwe manieren om ze toekomstbestendig te maken.

Waarderen van erfgoed

De Uitvoeringsagenda benadrukt dat waarderen een sociaal proces is, waarbij niet alleen erfgoedprofessionals, maar juist ook gemeenschappen zelf betekenis geven aan erfgoed. In onze praktijk zien we dat gemeenschapsplekken vaak níet als erfgoed worden herkend, terwijl bewoners er een sterke emotionele, sociale en culturele waarde aan toekennen. Voor hen zijn het plekken waar herinneringen samenkomen, waar gemeenschapszin wordt beleefd en waar toekomstbeelden ontstaan. Met dit initiatief willen wij dat proces van waarderen expliciet zichtbaar maken. In plaats van erfgoed “toe te wijzen”, onderzoeken we hoe bewoners, gebruikers en beleidsmakers zelf betekenis geven aan hun plek. Via opgavekaarten, participatieve ateliers en creatieve verbeelding ontstaat een meerstemmig proces van waardering. Daarmee dragen we bij aan een bredere en democratischer erfgoedzorg, waarin gemeenschapsplekken erkend worden als levend erfgoed – niet omdat ze op een lijst staan, maar omdat ze door mensen zelf als waardevol worden ervaren.

10. Omschrijf beknopt (maximaal 400 woorden) op welke wijze het initiatief een structurele verandering teweeg kan brengen ten opzichte van het huidige functioneren van de erfgoedzorg. *Denk bijvoorbeeld aan bewustwording van een veranderopgave, systeemaanpassing, schaalsprong, nieuwe coalities, verdieping op een thema, instrumentatie van een thema met werkwijzen of methodieken, of de verkenning van nieuwe mogelijkheden binnen een thema.*

Het initiatief “Tussen Traditie en Transformatie: Gemeenschapsplekken als Erfgoed van de Toekomst” brengt een structurele verandering teweeg door de erfgoedzorg expliciet te verbreden naar de sociale infrastructuur van buurten en steden. Waar erfgoedzorg traditioneel vaak objectgericht en institutioneel georganiseerd is, richt dit project zich op gemeenschapsplekken als levend en dynamisch erfgoed. Daarmee verleggen we de focus van behoud van stenen naar erkenning van de betekenissen die mensen zelf aan plekken geven.

Bewustwording van een veranderopgave

In de praktijk zien wij dat gemeenschapsplekken onder druk staan door sloop, functiewijziging of gebrek aan erkenning. Door deze plekken als erfgoed zichtbaar te maken, vergroten we het bewustzijn dat erfgoed niet statisch is, maar voortdurend meebeweegt met maatschappelijke en ruimtelijke transitie. Dit besef opent de deur naar een bredere en inclusievere erfgoedzorg, én geeft gemeenschappen een steviger positie in veranderopgaven: hun plek wordt niet langer alleen beoordeeld als vastgoed of voorziening, maar erkend als cultureel erfgoed met maatschappelijke waarde. Dat versterkt mogelijk hun legitimiteit in gesprekken met beleidsmakers, bij herontwikkeling of bij het zoeken naar duurzame oplossingen.

Nieuwe coalities en samenwerking

Het initiatief brengt erfgoedprofessionals, bewoners, beleidsmakers, stedenbouwers, ontwerpers en onderzoekers samen in een gezamenlijk proces. Daarmee ontstaan nieuwe coalities die niet alleen over erfgoed praten, maar erfgoed actief verbinden aan actuele vraagstukken zoals vergrijzing, gentrificatie en sociaal isolement. Erfgoed wordt zo een partner in beleid, planning en gemeenschapsontwikkeling.

Instrumentatie van het thema

De ontwikkeling van een praktische, open-source toolkit maakt de opgedane kennis overdraagbaar en bruikbaar voor anderen. Hiermee ontstaat een methodiek waarmee gemeenschappen, gemeenten en erfgoedorganisaties zelf erfgoedparticipatie kunnen organiseren. Dit instrument kan breed toegepast worden en draagt bij aan professionalisering en structurele ondersteuning van erfgoedparticipatie.

Schaalsprong en verduurzaming

Door de aanpak in meerdere steden te testen en vervolgens te vertalen naar een landelijke toolkit, maken we een schaalsprong van lokale experimenten naar een nationale methode. Dit vergroot de reikwijdte van Faro in Nederland en draagt bij aan duurzame verankering van participatieve erfgoedzorg.

Verkenning van nieuwe mogelijkheden

Tenslotte verkent dit initiatief de rol van erfgoed in domeinen die traditioneel niet met erfgoed worden verbonden: het sociaal domein, stedelijke transformatie en maatschappelijk vastgoed. Daarmee opent het nieuwe mogelijkheden voor beleid en praktijk en versterkt het de positie van erfgoed midden in de samenleving.

Bij de beoordeling van uw initiatief wordt ook gekeken naar de aansluiting van uw initiatief bij de ambities van anderen en bij vraagstukken in de samenleving en de inzet van vrijwilligers. Daarover gaan de volgende drie vragen.

11. Omschrijf of, en zo ja op welke wijze het initiatief bijdraagt aan actuele (beleids)ontwikkelingen en maatschappelijke vraagstukken.

Sociale cohesie en uitsluiting

In veel buurten zien we dat gemeenschapsplekken juist de plekken zijn waar uitsluiting wordt tegengegaan. Mensen vinden er aansluiting, nieuwe bewoners worden verwelkomd en generaties ontmoeten elkaar. Het verdwijnen of verzwakken van zulke plekken vergroot het risico op sociaal isolement en tweedeling. Door gemeenschapsplekken als erfgoed te erkennen en te versterken, laten we zien dat erfgoed een rol kan spelen in het bevorderen van sociale cohesie en inclusiviteit.

Grote ruimtelijke transitie

Nederland staat voor omvangrijke opgaven in de leefomgeving: woningbouw, energietransitie, klimaatadaptatie en de herbestemming van maatschappelijk vastgoed. Daarbij speelt ook gentrificatie: de opwaardering van wijken waarbij gemeenschapsplekken onder druk komen te staan of verdwijnen. Wij zien in de praktijk dat juist deze plekken dragers zijn van veerkracht en betekenis in zulke transitie. Door middel van opgavekaarten, participatieve ateliers en toekomstscenario's verbinden we lokale erfgoedwaarden met ruimtelijke beleidsprocessen, en maken we de sociale dimensie van erfgoed concreet en bruikbaar in de praktijk.

Democratisering en burgerparticipatie

Ten slotte sluit het initiatief aan bij bredere beleidsontwikkelingen rond democratisering en participatie. Gemeenschappen krijgen steeds vaker een rol in besluitvorming, maar missen instrumenten om hun belangen goed in te brengen. De ontwikkeling van een open-source toolkit geeft bewoners en lokale organisaties praktische handvatten om zelf erfgoedparticipatie vorm te geven en hun stem structureel te laten horen.

12. Omschrijf de projectorganisatie en rolverdeling en geef aan of en zo ja op welke wijze er bij de uitvoering van het initiatief sprake is van samenwerking met of betrokkenheid van andere belanghebbenden.

Het initiatief wordt uitgevoerd door Studio Locus en Bureau de Hamvraag, die als gelijkwaardige partners samenwerken vanuit een gedeelde focus op social design, co-creatie en maatschappelijke impact.

Studio Locus () vervult de rol van projectleider. Zij is verantwoordelijk voor de coördinatie, de afstemming met partners en de financiële verantwoording. Studio Locus bouwt voort op eerdere onderzoeksprojecten, zoals *Ons Huis*, en brengt expertise in op het gebied van onderzoekende en ontwerpende methodieken. Daarmee wordt de betekenis van gemeenschapsplekken gekoppeld aan bredere sociaal-ruimtelijke transitie en erfgoedvraagstukken.

Bureau de Hamvraag () is mede-initiatiefnemer en neemt samen de inhoudelijke regie. Vanuit de praktijkervaring met gemeenschapsplekken in transitie of onder druk brengt Bureau de Hamvraag directe kennis van co-creatieprocessen rondom dit thema in. Vaak letterlijk *aan tafel* met bewoners, bestuurders en organisaties, vertaalt zij deze praktijkervaring naar methodieken om de waarde en betekenis naar voren te brengen en een plek te geven in de toekomst. Met een achtergrond in Publieksgeschiedenis komen hier twee drijfveren samen: het zichtbaar maken van de publieke waarde van erfgoed en het versterken van gemeenschappen, en het borgen van sociale waarde in verandering.

Het project is nadrukkelijk co-creatief ingericht met de volgende onderdelen:

- **Casuslocaties:** de twee gemeenschapsplekken spelen een centrale rol in de uitvoering. Zij leveren lokale kennis, mobiliseren bewoners en vrijwilligers en zijn actief betrokken bij het ophalen en delen van verhalen. Met de locatie in Den Haag zijn we bezig om een intentieovereenkomst op te stellen.

- **Klankbordgroep van experts:** nog samen te stellen met experts zoals o.a. LSA bewoners, Canon Sociaal Werk, TU Delft, Reinwardt Academie, HvA, InHolland, stedelijke beleidsmakers en bewoners. Zij reflecteren per fase op de tussenproducten en adviseren over de ontwikkeling van de toolkit. En leveren mogelijk een bijdrage in: leveren onderzoek en toetsing.
- **Gemeenten:** betrekken we actief bij de contextanalyse, beleidsdialoog en borging in sociaal- en erfgoedbeleid.
- **Netwerk- en belangenorganisaties:** zoals Platform 31, RCE/Platform Faro en lokale erfgoedhuizen helpen bij kennisdeling en verspreiding.

13. Omschrijf in welke mate en op welke wijze vrijwilligers worden ingezet voor de uitvoering van het initiatief.

Vrijwilligers, initiatiefnemers en bewoners dragen bij aan ateliers, verhalen verzameling en lokale presentaties. In de laatste fase zouden we hen graag centraal zetten in onze kennisoverdracht. Uiteindelijk doen we het voor hen.

Plan voor kennisontwikkeling en kennisdeling en de daarbij beoogde doelgroep(en)

14. De resultaten, inzichten en ervaringen die voortkomen uit uw initiatief moeten ten goede kunnen komen aan het hele erfgoedveld. De manier waarop u hier invulling aan geeft wordt meegewogen in de beoordeling.

Omschrijf hoe u de resultaten, ervaringen en bevindingen van uw initiatief actief deelt met het Faro-netwerk en andere relevante doelgroepen.

Werk een plan uit voor kennisontwikkeling en -deling, inclusief de beoogde doelgroep(en) en omschrijf daarin hoe de resultaten van het initiatief worden gedeeld.

Denk ook aan type communicatiemiddelen, frequentie etc. De kosten hiervoor kunt u opvoeren in uw begroting.

KENNISONTWIKKELING EN KENNISDELING

Een belangrijk uitgangspunt van ons initiatief is dat de resultaten niet alleen lokaal, maar ook landelijk betekenis krijgen. Zodat ook voor andere initiatiefnemers en gemeenschapsplekken de kennis en resultaten bruikbaar zijn. We zorgen er daarom voor dat de inzichten en werkwijzen actief gedeeld worden met het Faro-netwerk en andere relevante doelgroepen. Als bureaus werken wij sterk visueel en ontwerpgericht: we gebruiken beeldende manieren van onderzoeken, vertellen, delen en interactie. Dit maakt de kennis niet alleen toegankelijk, maar ook aantrekkelijk en herkenbaar voor uiteenlopende doelgroepen. Zo kunnen bewoners, beleidsmakers, erfgoedprofessionals én onderzoekers makkelijk aansluiten en de inzichten in hun eigen praktijk gebruiken.

Kennisontwikkeling

De kennisontwikkeling vindt plaats in de opeenvolgende fases van het project: via opgavekaarten, participatieve ateliers, creatieve verbeeldingen en de ontwikkeling van de toolkit. Iedere stap levert inzichten op die worden vastgelegd in tekst, beeld en audiovisuele middelen. Ook de reflecties van de klankbordgroep van experts worden meegenomen om de methodiek te verdiepen.

Kennisdeling

We delen de resultaten op verschillende manieren en via meerdere kanalen:

- Faro-netwerk: regelmatige updates via het Faro-platform (artikelen, blogs, korte video's).
- Publicatie & toolkit: een open-access publicatie en een digitale toolkit die breed beschikbaar zijn, aangevuld met een fysieke handreiking.
- Slotbijeenkomst / kennisdag: workshop of interactieve sessie tijdens een landelijke bijeenkomst waarin de resultaten, methodiek en toolkit worden gedeeld.

- Tentoonstelling & lokale presentaties (optioneel, afhankelijk van cofinanciering): presentatievormen samen met de gemeenschappen, zodat ook lokale doelgroepen toegang krijgen tot de resultaten.
- Sociale media en websites: korte updates en toegankelijke verhalen gericht op een breed publiek.
- Conferenties en vakbladen: bijdragen aan bijeenkomsten en publicaties van o.a. de Reinwardt Academie, RCE en erfgoedhuizen.

Beoogde doelgroepen

- Het Faro-netwerk en erfgoedveld: erfgoedprofessionals, onderzoekers, beleidsmakers en fondsen.
- Lokale doelgroepen rondom de gemeenschapsplekken.
- Initiatiefnemers, actieve vrijwilligers, coördinatoren en managers van zulke plekken.
- Gemeenten en beleidsmakers: met name op het snijvlak van erfgoed, ruimtelijke ontwikkeling en sociaal domein.
- Gemeenschapsorganisaties en vrijwilligers: buurthuizen, wijkcentra, zelfbeheerlocaties die de toolkit direct kunnen toepassen.
- Relevante netwerk- of belangenorganisaties: We delen de kennis ook met de gemeentelijke netwerken of platforms zoals Platform 31 zodat het ook meegenomen kan worden in ruimtelijke en maatschappelijke transitie. En met organisaties zoals LSA, Historische Canon Sociaal Werk en andere relevante partners.
- Onderwijs en onderzoek: studenten en docenten van opleidingen zoals de Reinwardt Academie, TU Delft, UvA, HvA en andere kennisinstellingen.
- Breed publiek: via lokale presentaties, media en toegankelijke publicaties.

Frequentie en middelen

We voorzien in doorlopende communicatie tijdens het project (via Faro-platform, sociale media en nieuwsbrieven) en intensieve kennisdeling bij oplevering van de toolkit en publicatie (slotbijeenkomst, conferenties, artikelen). De kosten hiervoor zijn meegenomen in de begroting (communicatie, productie, publicatie)

Begroting

15. De gevraagde financiële bijdrage moet in verhouding staan tot de verwachte impact van het initiatief. Behalve een projectplan dient u ook een begroting toe te voegen (separate bijlage). Omschrijf hieronder op welke wijze u de mogelijkheden van cofinanciering (eigen bijdrage en bijdragen derden) heeft onderzocht en wat daarvan de uitkomst is geweest.

Voor de cofinanciering van 20% zetten we in op een combinatie van bijdragen van partners, fondsen en in-kind ondersteuning:

Fondsen en stichtingen

We benaderen fondsen die expliciet raakvlakken hebben met ons initiatief, zoals:

- VSBfonds en Fonds Cultuurparticipatie, die projecten ondersteunen waarin gezamenlijk, participatie en cultuur elkaar versterken.
- Fonds Sluyterman van Loo (gericht op sociale cohesie en ouderenparticipatie), gezien de rol van generaties in gemeenschapsplekken.
- Prins Bernhard Cultuurfonds en regionale fondsen die vaak projecten op het snijvlak van erfgoed en samenleving ondersteunen.

Gemeentelijke en lokale partners

We onderzoeken cofinanciering vanuit de gemeenten waar de casuslocaties zich bevinden, bijvoorbeeld via budgetten voor maatschappelijk vastgoed, cultuurparticipatie of sociale cohesie. Dit past bij hun beleidsdoelen rond leefomgeving en burgerparticipatie.

Bijdragen in-kind en eigen inzet

Studio Locus en Bureau de Hamvraag levert een eigen bijdrage in uren en middelen: verlaagd tarief (100 tot 130 is regulier, onderzoek, procesbegeleiding en communicatie). Ook kan het kantoor van Bureau de Hamvraag in Amsterdam Noord gebruikt worden voor kleine en grote bijeenkomsten en kennisuitwisselingen. Daarnaast zetten

de betrokken gemeenschapslocaties vrijwillige inzet en lokale voorzieningen in (zoals gebruik van de ruimte voor ateliers). Dit wordt in de begroting zichtbaar gemaakt.

Netwerkorganisaties als partner

Organisaties zoals LSA bewoners, Platform 31, Canon Sociaal Werk en het Reinwardt Netwerk worden benaderd voor coproductie in kennisdeling. Mogelijke bijdragen liggen in gedeelde communicatie, inzet van experts en mede-organisatie van bijeenkomsten, waarmee cofinanciering deels ook in gedeelde capaciteit en middelen vorm krijgt.

Ingevuld door: [REDACTED] (Studio Locus) en [REDACTED] (Bureau de Hamvraag)

Datum: 04.09.2025